

دادند و این نکته اول است. همین که شورا جوان شد افراد تازه نفسی در این شورا آمدند و این باعث شد شورا در کارها سرعت بگیرد. نکته بعدی اینکه در پیوست، ایشان بر چند مساله تاکید کردند. فضای پیوست حکم رهبری بیشتر جانب فرهنگ را دارد یعنی تاکید ایشان اساسا امور فرهنگی بوده تا مباحث علمی. البته هر دو شأن را برای شورا قائلند ولی بر شأن فرهنگی در این دوره تاکید بیشتری شده است.

نکته دیگر این است که در آموزش و پرورش عنایت ویژه‌ای کردند. در احکام قبلی به این شدت نبوده است. نکته بعدی این است که در اجرایی شدن و ضمانت اجرای تصمیمات شورا این بار تاکید بیشتری داشتند تا اسنادی که در شورا است باید اجرا شود و تحقق یابد. نکته بعدی در تحول است. رهبری دوره‌های قبل از شورا تحول می‌خواستند ولی این بار تحولی که خواستند تقریبا تحول در همه چیز بود. در پیوست حکم تحول در اهداف، مأموریت، ساختار، ترکیب، وظایف و... نوشته شده بود. تقریبا ایشان معتقدند همه چیز باید تحول پیدا کند. در واقع نگاه‌شان این بود در چهلوازه دوم انقلاب اسلامی، ما به یک شورای انقلاب فرهنگی با کارکرد و رویکرد جدیدی نیاز داریم. ادبیات ایشان هم یک امیدواری ویژه‌ای داشت. یکی از ویژگی‌های دیگر دوره جدید شورا نوع نگاه فرهنگی روسای سه قوه است که با همدیگر همکاری خوبی دارد. در دوره‌های قبلی شورا چنین مشکلی را داشتیم که همکاری که باید باشد، نبود. همکاری به این معنا نیست که هم‌نظر باشند. ممکن است نظرات مختلف باشد ولی گاهی تشتت آرا داشتیم. در این دوره در عین حال که بحث‌ها خیلی خوب بیان می‌شد، نظرات خوب و بعضا متضادی مطرح می‌شود ولی مباحث خیلی مکمل هم می‌شود و به یک تصمیم خوب منجر می‌شود، یعنی کمتر در جلسات به تشتت یا به نزاع یا درگیری‌های لفظی می‌پردازیم. خیلی بحث‌ها با یک سطح عالی فرهیختگی مطرح می‌شود و اصلا نگاه اقلیت و اکثریت وجود ندارد. گاهی یک نظر با یک نفر یا یک نظر متفاوت تصمیم‌گیری را تحت تاثیر قرار می‌دهد. بارها در جلسات شورا از نزدیک لمس کردیم که قاطبه اعضا روی موضوعی نظری داشتند و یک نفر یا دو نفر با بیان و استدلالی نظر را تکمیل می‌کردند که متفاوت از آن نظر بود. این نشان می‌داد سطح بلوغ بالایی در شورا است. هم چهره‌های باتجربه از گذشته در شورا حضور دارند و هم چهره‌های جوانی که ذهن جوانی دارند و این ترکیب کمک می‌کند. فضای شورا طوری نیست که مثلا دور، دست آدم‌های باتجربه باشد یا دور، دست افراد جوان باشد. کاملا ترکیب مقولی در بحث‌ها وجود دارد یعنی دوگانگی و دوقطبی در شورا نداریم، مثل دوقطبی جوان با نسل‌های گذشته یا دوگانگی افکار فرهنگی. با اینکه تنوع افکار در شورا وجود دارد ولی مباحث کاملا در فضای علمی است که به هم کمک می‌کند تا تصمیم مترقی و پخته‌ای گرفته شود. اینها ویژگی‌هایی است که در شورا داریم. فضای دبیرخانه نسبت به گذشته‌ها بسیار فضای فعالی است. همچنین سرعت حرکت دوستان در دبیرخانه محسوس است و لمس می‌شود. آثار اجتماعی اینها کمتر است و شاید در برخی موضوعات آثار داشته باشد ولی هنوز ممکن است بدنه فرهنگی جامعه متوجه این سطح از تحولات نباشد.

نیاز به بازسازی بنیادین و کوتاه مدت در حوزه فرهنگ داریم برداشت شما از بازسازی انقلابی ساختارهای فرهنگی چیست؟

وقتی رهبری صحبت از بازسازی انقلابی ساختارهای فرهنگ می‌کنند چند کلمه به چشم می‌آید. اول، کلمه فرهنگ است که روی این قسمت می‌خواهند بازسازی به صورت ویژه انجام دهند. روی ساختارهای فرهنگی تاکید می‌شود. منظور دستگاه و تقسیم وظایف دستگاه‌ها نیست، این معنای عمیق‌تری می‌دهد. نوع هدف‌گذاری فرهنگی، نوع مفاهیم فرهنگی، نوع کلیدواژه‌های فرهنگی که داریم. نوع نگاه ما به مسائل فرهنگی باید در این بازسازی مورد توجه قرار بگیرد. وقتی از بازسازی انقلاب صحبت می‌کنیم این قید نشان می‌دهد شیوه‌های بازسازی تدریجی درازمدت منظور نیست. نه اینکه شتاب‌زده عمل شود ولی به جای اینکه بخواهد بازسازی به عنوان امر طولانی مدت انجام شود نیاز است که بازسازی اساسی، کوتاه مدت، بنیادی و در زمان کوتاه انجام شود. این است که واژه انقلابی را در برمی‌گیرد. انقلاب نوعا به تحولی می‌گویند که در زمان کوتاه ولی بنیادین باشد. رهبری چنین چیزی را از ما می‌خواهند. هم نوع نگاه ما متحول شود و هم انتظارات فرهنگی متحول شود. چون هرچه کشور جلوتر می‌رود مسائل فرهنگی پیچیده‌تر می‌شود. نبرد فرهنگی ما نیز پیچیده‌تر می‌شود. نبردی که با کشور ما انجام می‌شود مثل جنگ اقتصادی. توجه به اقتصاد و موارد دیگر همه نبردهایی است که ذهن ما را درگیر می‌کند تا در نبرد فرهنگی پیروز شویم. قصد اول، پیروزی در نبرد فرهنگی است. اینها همه تمهیداتی برای آن نبرد است. باید نسبت به هجمه وسیع جهانی و انتظار بزرگ

شورای عالی انقلاب فرهنگی در سالیان گذشته در جایگاه قرارگاهی قرار نگرفته است

جایگاه شورای عالی انقلاب فرهنگی در نظام حکمرانی کشور چیست؟ نهادهای دیگری می‌توانند وظایف شورا را انجام دهند؟

در کشور ما متولی امنیت کشور در قانون اساسی مقام معظم رهبری است. برای همین دستگاه‌های امنیتی به نحوی زیرمجموعه ایشان هستند. مثل نیروهای مسلح یا شورای امنیت ملی که تصمیماتی که می‌گیرند باید به تایید رهبری برسد. در مسائل فرهنگی هم به گونه‌ای راهبری اساسی توسط رهبری باید انجام شود. حوزه فرهنگی بحث وسیعی دارد؛ انسجامی که در نیروهای مسلح یا امنیت به صورت معین می‌توانید درست کنید در فرهنگ نمی‌توانید ایجاد کنید. طبعاً بخش زیادی از اجراییات فرهنگ در نهادهای دولتی مثل آموزش و پرورش، آموزش عالی، وزارت ارشاد و... تعریف شده. بخشی هم در گروه‌های مردمی و بخشی هم در نهادهای انجام می‌شود. یک جایی باید به اینها سامان دهد. اگر می‌خواستیم همه اینها را به رهبری وصل کنیم باز سنگینی روی دوش رهبری قرار می‌گرفت. بنابراین تدبیر حضرت امام (ره) و پس از ایشان رهبری این بود که شورای عالی انقلاب فرهنگی را تعیین کردند که با آن جایگاهی که رهبری در قانون اساسی دارند قوت پیدا می‌کند و قرارگاه اصلی فرهنگ و علمی کشور است. آنجایی که رهبری معظم می‌خواهند هدایت‌گری فرهنگی و علمی کنند ابزار اصلی و قرارگاه اصلی که این هدایت را باید برعهده بگیرد شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌شود.

شورای عالی انقلاب فرهنگی در عرض هیچ یک از نهادهای کشور نیست، هر یک باید کار اجرایی خود را انجام دهند، ولی شورا به معنای قرارگاه است. یعنی جایی که مسیر را مشخص می‌کند، دیدبانی می‌کند، هماهنگی می‌کند، ساماندهی می‌کند، تقسیم وظایف می‌کند، نظارت می‌کند تا به نتایج مطلوب برسد. این نقشی است که شورای عالی انقلاب فرهنگی باید بازی کند. از ابتدا نگاه قرارگاهی به این مجموعه وجود داشت ولی در سالیان گذشته با تمام خدماتی که شورای عالی انجام داده، در جایگاه قرارگاهی به معنایی که رهبران نهضت دنبال می‌کردند قرار نگرفته است. در حکم اخیر مقام معظم رهبری به این مساله تصریح کردند که همان‌طور که از ابتدا قرار بود قرارگاه باشد، یعنی با این عبارت نشان دادند که هنوز نشده و خواستند طرح تحولی نوشته شود تا شورا در جایگاه قرارگاهی خود قرار گیرد.

بنده اجرایی کشور به مصوبات شورا باید قانون نگاه نمی‌کنند

در گذشته شورا یک نهاد محترم بود، نه نهاد مقتدر! به معنای اینکه مثل یک قرارگاهی که اشراف به تمام زیر و بم مسائل فرهنگی و علمی کشور داشته باشد، سند‌های خیلی خوبی در شورا مصوب می‌شد، راهبردهای خوبی در شورا بیان می‌شد، اما در نظارت اجرایی این راهبردها و در ضمانت اجرایی ضعیف بود درحالی که حکم قرارگاه باید نافذ باشد. با اینکه هم حضرت امام و هم رهبری تاکید می‌کردند مصوبات شورا حکم قانون را دارد ولی بنده اجرایی، رفتاری که نشان می‌دادند حکم قانون نبود. در این طرح تحول رهبری خواستند این جایگاه پیدا شود. البته بخشی نیز به شخص رئیس جمهور برمی‌گردد چون کسی که ضامن اجرایی مصوبات شورا است و با امضای خود تنفیذ اجرایی می‌کند شخص رئیس جمهور است. روسای جمهور سابق چنین جایگاهی را برای شورای عالی قائل نبودند، با اینکه خود در رأس شورای عالی بودند. اما رئیسی در این یک‌سال‌واری نشان داد به شورا خیلی اهمیت می‌دهد و تمام جلسات را منظم تشکیل داد. ممکن است یکی دو جلسه با سفرهای او تلاقی داشت ولی در عوض بیش از دو جلسه، جلسات اضافه‌تر داشتیم و حتی من شاهد بودم گاهی در این جلسات که به صورت فوق العاده تشکیل می‌دادیم و زمان جلسه در جلسه شورای امنیت می‌افتاد و رئیس جمهور آن جلسه را تعطیل می‌کرد و شورا را ترجیح می‌داد یا در شورای عالی فضای مجازی هم همین‌طور بود. در نوع نگاه رئیس جمهور قوت شورا اثر دارد. در دوره روسای جمهوری که به شورا اهمیت می‌دادند، شورا قوی‌تر ظاهر می‌شد و الان یکسری اهمیت ویژه برای شورای عالی قائل هستند و پیش‌بینی من این است که در آینده نه‌چندان دور جایگاه قرارگاهی برای شورا قابل تحقق باشد.

شورا در دوران جدید، جوان شده است

به حکم مقام معظم رهبری برای اعضا در دوره جدید اشاره کرده‌ید. ویژگی‌های بارزی که در دوره اخیر برای شورا است را بفرمایید.

اولا شورا در این دوره جوان شد یعنی در هیچ دوره‌ای شورا این میزان تغییرات نداشت، رهبری، هم در اعضای حقیقی و هم در اعضای حقوقی تغییرات جدی